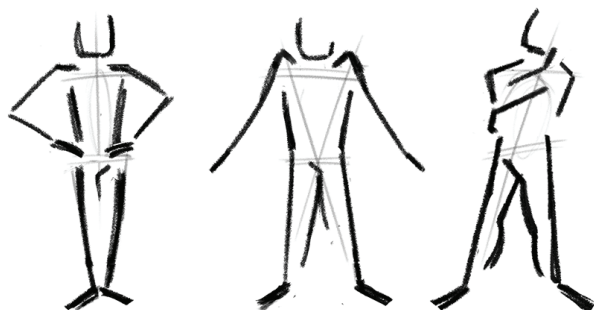

Степан Бондарчук

МАЙСТЕРСТВО АКТОРА

МІМОГРАМОТА

Навчальний посібник

Друге видання

Мистецьке об'єднання «Хвиля»

Видавець Олександр Савчук

Харків · 2025

УДК 792.01/.03(477)(082)

*Затверджено Президією Національної академії мистецтв України
(постанова №7/43-09 від 27.10.2022 р.)*

*Схвалено до друку Вченою радою КНУТКІТ
(протокол №3 від 28.03.2023 р.)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ ВИДАННЯ:

Безгін О. І. (голова колегії), Клековкін О. Ю. (заступник голови),

Шкарабан М. М. Вінниченко О. А., Щегельська Т. К.

*Висловлюємо подяку Центральному державному архіву
вищих органів влади та управління України,
Центральному державному архіву-музею літератури і мистецтва України,
Музею театрального, музичного та кіномистецтва України та особисто
Ларисі Левченко, Олеху Бабенку, Олені Чижовій, Людмилі Швайковській,
Анні Прокоп'євій, Ірині Дробот, Тетяні Руденко, Ірині Степенко*

Бондарчук Степан

Б 81 Майстерство актора. Мімограмота / Степан Бондарчук ;
упоряд. Микола Шкарабан. — 2-ге вид. — Харків : Видавець
Олександр Савчук, 2025. — 264 с. : іл.

ISBN 978-617-8157-37-1

Книжка «Майстерство актора. Мімограмота» авторства Степана Бондарчука (1886–1970), учня та соратника Леся Курбаса, — це перша ластівка з видань проєкту «Сценознавство», який має на меті републікацію невідомих, маловідомих або призабутих праць, присвячених методології роботи над виставою та роллю. «Мімограмота», окрім театрознавчого аналізу, містить і практичні поради та приклади стосовно поведінки акторів на сцені, а саме: першопочаткові основи руху, жесту, як пише автор, в їх «психологічній ув'язці». Тож видання буде корисним навчальним посібником теоретикам і практикам в галузі сценічного мистецтва, режисерам, викладачам та студентам.

© Бондарчук С. К., текст, 2023
© Клековкін О. Ю., текст, 2023
© Благодійний фонд «Центр розвитку мистецької освіти», 2023
© Шкарабан М. М. текст,
упорядкування, 2023
© Ковальова А. Є.,
дизайн книги і обкладинка, 2025

З М І С Т

<i>Переднє слово</i>	9
<i>Олександр Клековкін. Український театр: Rediscovering!</i>	11
<i>Микола Шкарабан. Мімограмота як азбука актора.</i>	45
<i>У пошуках «Мімограмоти»</i>	45
<i>Майстерність як ремесло</i>	65
<i>«Мімограмота»: від теорії до практики</i>	80

Степан Бондарчук. Майстерство актора. МІМОГРАМОТА

<i>Вступ</i>	91
<i>I. Людина як матеріал видовищного дійства</i>	97
<i>Що таке видовищне дійство?</i>	101
<i>II. Рух та його основа</i>	115
<i>Реакція є первопочаткова форма діяння.</i>	117
<i>Реакція як акт взаємодіяння з оточінням</i>	118
<i>Реакція як єдине ціле переживання</i>	118
<i>Реакція як основа руху</i>	119
<i>Складові частини реакції</i>	120

Стан людини є реактивною зарядкою інтелектуально-емоціонального порядку	121
III. Властивості виражаючих категорій	125
Поняття позитивних та негативних реакцій	126
Умовні та безумовні рефлекси	128
Рефлекторна природа зовнішніх знаків руху	129
Паралелі властивостей виражаючих категорій	131
Система Дельсарта	132
IV. Стан як виражаюча категорія та його властивості	140
Стани: активний, пасивний та орієнтаційний	144
Хо́да, поворот, стояння на сцені	145
V. Стан як змісловий зміст діянн я	152
Стан є та внутрішня зміслова суть, що оприділяє форму зовнішнього знаку	154
Стан є мірило глибини та повноти дійового процесу	155
Основний стан оприділяє функціональну природу процесу	157
Установка на формальний знак	158
VI. Виміри руху як виражаюча категорія сили, швидкості та розмаху руху	162
1. Виразистість вимірів самих по собі	164
А) Сила руху	164
Б) Швидкість руху	173
В) Розмах руху	177

VI. Виміри руху як виражаюча категорія сили, швидкості та розмаху руху	162
1. Виразистість вимірів самих по собі.	164
А) Сила руху	164
Б) Швидкість руху	173
В) Розмах руху.	177
2. Виразистість поєднання вимірів	180
А) Великий розмах в поєднанні з усіма ступенями швидкості	181
Б) Нормальний розмах в поєднанні з усіма ступенями швидкості	182
В) Малий розмах в поєднанні з усіма ступенями швидкості	184
VII. Виражаючі властивості часового виміру в соціо-психічній паралелі виражаючих категорій	187
Метр, Темп, Рітм	191
Внутрішній рітм, Соціальний рітм	195
VIII. Напрямки та їх значення	198
Напрямки у Дельсарта	199
Напрямки руху	201
Напрямок наступання	204
Напрямок переваги — вгору	207
Напрямок вибору — в боки.	210
Напрямок відступання — назад — в боки.	213
Напрямок знищення — вниз	218
IX. Вихідні точки руху	226
Степенування виразистості.	226

Точки станового змісту	230
Основні точки станового виявлення	231
X. Протиставлення	238
Протиставлення повне та неповне	239
Паралелізм руху	245
XI. Послідовність	248
Послідовність руху в суглобах	253
Послідовність руху різних органів.	254